

Bidaiatzen duzunean, eskupekorik ematen duzu?

Ariketa-sorta honetan, eskupekoari buruz hitz egingo dugu, hemen ditugun ohiturei eta atzerrian dituztenei buruz. Horretarako, ariketa hauek egiteko aukera izango duzu:

- Taldetxotan erantzun galderei.
- Ikusi bideoa eta esan egia ala gezurra den.
- Irakurri testua eta lotu esaldiak.
- Zer gehiago begiratzen duzu herrialde batera joan aurretik?

1. Gaian sartu

Herrialde batzuetan beti ematen dute eskupekoa, beste batzuetan berriz ez. Ohitura desberdinak ezagutuko ditugu sekuentzia honetan. Ezertan hasi aurretik, erantzun taldetxotan galderei:

- Jatetxe edo taberna batera joatean zarenean, propina emateko ohitura duzu?
- Zeren arabera erabakitzen duzu eskupekoa eman ala ez?
  - Zerbitzua
  - Zerbitzaria
  - Kalitatea
  - Prezioa
  - Lekua
  - Giroa
  - Hizkuntza
  - ...

Goian duzun zerrenda hori ordenatu eta argudiatu.

2. Bideoa ulertu

Lidia Irazabalbeitia zerbitzaria elkarriketatu dugu Txola taberna-jatetxean eta bezeroek propina ematen duten ala ez galdetu diogu. Ikusi zer erantzun digun eta erabaki esaldiak egia ala gezurra diren:

<https://labur.eus/w7XeI>

	Egia	Gezurra
Duela hogeit urte baino eskupeko handiagoa ematen dute orain.		
Krisi garaian, ez zuten ia eskupekorik uzten.		
Gazteek ez dute dirurik poltsikoan, baina eskupekoa ematen saiatzen dira.		
Lidiari eman dioten propinarik handiena hamabost eurokoa izan da.		
Txolako menua ez da garestia Irazabalbeitiaren ustez.		
Lidiak lan egiten duen tabernan, zerbitzari bakoitza jasotzen duen eskupekoarekin geratzen da.		

3. Irakurri testua

Testuan hainbat herrialdetan propinarengatik inguruan dituzten ohiturak azaltzen dira. Irakurri testua eta segidan dagoen ariketa egin:

Eskupekorik ematen dugu?

Bidaiatzen dugunean, bisitatuko dugun herrialdeko ohiturak zein diren jakitea komeni zaigu; batez ere, hanka hondoraino sartu nahi ez badugu. Horren adibide garbia da eskupekoa edo propina: zein herrialdetan ematen da? Zenbat diru utzi behar dugu?

Pixka bat begiratu gero, konturatuko gara leku batetik bestera alde handia dagoela eskupekoa emateko ohituraren inguruan. Herrialde batzuetan derrigorrezkoa da eta zerbitzariak soldata osatzen dute jasotakoarekin; beste batzuetan, jaso dugun zerbitzuaren arabera geuk erabakiko dugu zenbat eman edo ez ematea ere; azkenik, bada propina ematea gaizki ikusita dagoen herrialderik ere.

Hainbat adibide

Ameriketako Estatu Batuen kasuan, adibidez, film askotan ikusi dugu jatetxeetan edo tabernetan zerbitzariari eskupekoa eman behar zaiola. Izan ere, beraien soldata diru-kopuru horrek osatzen du. Bezeroak barran edo mahaian eserita zerbait hartu, zerbitzua ona edo txarra izan, gastatutakoaren % 15 eta % 20 artean utzi behar izaten du propina gisa. Arrazoi horregatik, hain justu, ahalik eta zerbitzurik onena ematen saiatzen dira. Gainera, jatetxeetan, tabernetan edo hoteletan propina uzteaz gain, taxi eta ile-apaindegietan ere emateko ohitura dute.

Hala ere, txanpon honek badu beste aldeak: Txinan, Paraguain edo Japonian gaizki ikusia dago propina uztea. Langilearentzat umiliazioa izan daiteke, gutxietsita senti daiteke, irabazten duen soldatarekin nahikoa izango ez balu bezala. Beraz, nahikoa dute irabazten duten soldatarekin.

Frantzia edo Herbeheretan, adibidez, jatetxe edo tabernetako kontuetan % 15 gehiago kobratzen dute, kontuan bertan eskupekoak bere lekua baitu. Horregatik, ez da ordaindu behar kontuan eskatzen dena baino gehiago.

Azkenik, Errumanian, Italian edo Hego Euskal Herrian eskupekoa ematea guztiz borondatezkoa da. Normalean, bezeroak zerbitzu ona jaso duela uste badu, zerbait ematea erabaki lezake, lan onaren sari. Baina garai batetik hona, ohitura horiek ere aldatu dira.

Propinarengatik bilakaera

Lidia Irazabalbeitia zerbitzariak badu eskarmentua gai horretan. Hamahiru urte daramatza Donostiako Txola taberna-jatetxean lanean, eta aurretik beste hiru tabernetan ere egin du lan. Guztira hogeita hamabi urte daramatza lanbidean: "Duela hogeita hamar urte eskupeko handiagoak ematen zituzten bezeroek. Orain ere hasita daude ematen (krisi-garaian ez baitzuten ia ezer uzten), baina lehen baino gutxiago".

Donostian lan egin beharrean, New Yorken egingo balu, argi du ematen dizkieten propinekin ez lukeela soldata osatzeko nahikoa izango: "Hemengo menua merkea da eta jendea joan-etorrian ibiltzen da. Eskupekoekin irabazitakoarekin ez nuke txikie batzuk erosteko ere izango. Kontuan hartu, lau zapabest hilabete, zerbitzari bakoitzarentzat 50 euroko estra izaten dela eskupekoen kontura".

Ostalaritzakoek jasotzen dutena ez dela asko aitortu digu, eta guk barraren bestaldean dagoenean zer egiten duen galdetu diogu: "Beti uzten dut zerbait, lanean ari denak merezi duelako, eta badakidalako zer poza ematen duen eskupekoak jasotzeak".

Lidia Irazabalbeitia urteak daramatza zerbitzari.

Aurreko orritik dator

Eskupekoen etorkizuna

Irazabalbeitiaren ustez, propina ez da erregulatu behar: “Nahi dugulako eman behar dugu, ez behartuta gaudelako. Nire ustez, paperean jarritz gero, zerga bat izango litzateke eta ez luke zentzurik izango”. Aspaldiko garaiei buruz hitz egin dugu, baita oraingoei buruz ere; eta etorkizuna? Lidiaren iritziz, desagertu egingo da eskupekoa emateko ohitura: “Gaurko gazteek ez dute ematen, agian dirurik ez dutelako. Ohitu ez direnez, nik uste dut helduagoak direnean ere ez dutela emango, galdu egingo dela”.

Lotu herrialdea dagokion ohiturarekin.

- Ameriketako Estatu Batuak (2)
- Errumania
- Txina
- Herbehereak

- Zerbitzarien soldatako zati oso garrantzitsua da eskupekoa. ....
- Ile-apaindegietan ere propina ematen da normalean. ....
- Langileentzat umiliazioa da aparteko dirua uztea. ....
- Zerga gisa kobratzen dute eskupekoa. ....
- Nahi duzuna eman dezakezu, ez dago zehaztuta. ....

4. Egitekoa: zer begiratzzen duzu bidaiatu aurretik?

Herrialde desberdinetan eskupekoaren inguruan dauden ohiturei buruz aritu gara, baina begira diezaiegun beste kultur-ohitura batzuei:

Desberdintasunak agerian uzten dituzten ohiturak izan daitezke:

- Jendea agurtzeko moduak: muxuak, bostekoa...
- Erlijio tenpluetako arauak: janzkera...
- Prezioa adosteko tratua egitea.
- ...

ERANTZUNAK

2. Bideoa ulertu

	Egia	Gezurra
Duela hogeit hamar urte baino eskupeko handiagoa ematen dute orain.		✓
Krisi garaian, ez zuten ia eskupekorik uzten.	✓	
Gazteek ez dute dirurik poltsikoan, baina eskupekoa ematen saiatzen dira.		✓
Lidiari eman dioten propinarik handiena hamabost eurokoa izan da.		✓
Txolako menua ez da garestia irazabalbeitiaren ustez.	✓	
Lidiak lan egiten duen tabernan, zerbitzari bakoitza jasotzen duen eskupekoarekin geratzen da.		✓

3. Irakurri testua

- Zerbitzarien soldatako zati oso garrantzitsua da eskupekoa. **Ameriketako Estatu Batuak**
- Ile-apaindegietan ere propina ematen da normalean. **Ameriketako Estatu Batuak**
- Langileentzat umiliazioa da aparteko dirua uztea. **Txina**
- Zerga gisa kobratzen dute eskupekoa. **Herbehereak**
- Nahi duzuna eman dezakezu, ez dago zehaztuta. **Errumania**

TRANSKRIPZIOA

1. Bezeroek eskupekorik ematen dizute?

Bai. Nik uste dut 20 urte atzeraka gehiago ematen zela, ez? Baina oraintxe bertan, gero krisiarekin jada jendeak ez zuen ematen ezta xentimo bat ere. Baina bai ikusi da orain jendea askatzen ari dela, eta ematen duela jada pixka bat gehiago... Uzten du igual kafearekin, pintxoarekin bost xentimo, hamar xentimo... Menuarekin pixka bat, bueltatzen ari da, bai, pixka bat.

2. Lehen orain baino gehiago ematen zuten?

Bai, nik uste dut baietz, lehen zen normala ematea, ba zerbait uztea. Orain jada ez, orain bakoitzak... Batzuk daukate hori sartuta buruan eta ematen dute. Baina, gazteak, kostatzen zaiote (zaie), ez dute ematen. Nik uste dut ere dirua ez daukatela poltsikoan.

3. Inoiz pentsatu duzu bezeroa oso eskuzabala izan dela propinarekin?

Bai, batzuetan bai. Orain gutxi, menu bat hartu zuten eta menua hemen merkea da eta hamar euro utzi zuten (zituzten) propina. Eta esaten duzu, bueno, *a ver* (ea), hori da jada menuaren prezioa eta hor bai, nondik atera dira horiek? Baina arraroa da, ez da, normalean ez da...

4. Zer egiten duzue aparteko diru horrekin?

A ver (ea), leku batzuetan, bakoitza gelditzen da bere eskupekoarekin. Baina hemen dena sartzen dugu pote batean eta, batzuetan joan gara afari bat egitea eta beste batzuetan banatu egiten dugu.